

Střípky z historie Vraného nad Vltavou a okolí

Na levém břehu řeky Vltavy kdysi stával vyhlášený hostinec známý pod názvem samota Vír (nebo také „Na Víru“). Samota se nacházela přibližně 200 metrů pod místem dnešní přehrady a hostila i takové návštěvníky, jako byli Ema Destinová nebo T. G. Masaryk.

Samota Na Víru v roce 1907 (archiv Ladislava Ryšánka)

V dobách před železnicí byla Vltava hlavní a nejrychlejší cestou spojující jižní části naší země s Prahou a severnějšími místy. Přes Vrané tak směrem k Praze proplouvalo velké množství vorů a šífů s nejrůznějšími náklady od soli, kamene až po „cestující“ v podobě hokynářů a řemeslníků, kteří jeli prodávat své zboží do měst. Od nepaměti tak na březích vznikaly i hostince a „plavecké hospody“ (vorařům se říkávalo „plavci“). Kromě Víru byla v okolí vyhlášená a plavci hojně navštěvovaná hospoda na Leznici (v místě naproti Skochovicím) a také na Jarově (později U Janderů). Prámy vezoucí náklad po proudu se musely nějakým způsobem dostat zpět (na rozdíl od vorů, které byly samy o sobě nákladem a byly v cíli rozebrány na jednotlivé klády). Proto vedly podél řek tzv. plavecké stezky pro koně táhnoucí prámy zpět proti proudu a právě na jejich trase vznikaly hospody a hostince.

A když začaly vody Vltavy brázdit parníky, stávaly se plavecké hospody i oblíbeným místem výletníků z Prahy a okolí. Takto malebně lákal Körberův průvodce z roku 1905 k návštěvě okolí Víru: „**Z Vraného pluje parník kolem ostrova**

historický seriál - 20. díl Po druhé straně řeky: samota Na Víru

vranského podél svěžích lučin (po pravém břehu), na nichž krom četných jiných květin v močalovitých částech je hojně skvostných kosatců, kdežto na protější straně strmí vysoké vrchy s četnými lomy, porostlé křovinami a menšími stromy; prostoupeny jsou tu strží Vírem.“ (Pozn.: Před postavením vranské přehrady byl ve Vraném ostrov, který rozdělával Vltavu na hlavní tok, kudy pluly vory a parníky, a tzv. Malou řeku, kam se lidé chodili koupat. Při stavbě přehrady bylo koryto Malé řeky zavezeno.)

Parník obeplouvá tehdejší ostrov na Vltavě a míří k samotě Na Víru (zakroužkováno). Archiv Iva Vavřiny

Žádný z pamětníků samoty Vír dnes již nežije, protože místo zaniklo výstavbou povltavské silnice ve 20. letech 20. století. Ve Vraném ale dosud žijí potomci rodiny,

PODĚLTE SE S NÁMI O VZPOMÍNKY

Více info na
www.stara-skola-vrane.cz

Stará Škola, z.s.
V Zídkách 128, Vrané nad Vltavou

Pojďme zaznamenat vzácné vzpomínky pamětníků.
Ozvěte se, prosím, na
pavlinakourova@email.cz
Děkujeme!

Střípky z historie Vraného nad Vltavou a okolí

historický seriál - 20. díl pokračování Po druhé straně řeky: samota Na Víru

kteřá Víř vlastnila a provozovala. Poslední majitelkou byla paní Marie Urbanová, energická žena a matka pěti dětí. V roce 1901 se jí na Vířu narodilo nejmladší dítě - dcera Růžena, kterou mnozí pamětníci znají jako provozovatelku vranského koloniálu U Vocetků. Samota sice přináležela Záběhlicím (pozdější část Zbraslavi), ale do školy to bylo nejbližší přes řeku do Vraného. A tak malá Růžena i její sourozenci pravidelně jezdili do vranské školy ke kostelu přívozem. Když přívoz pro velkou vodu nebo led jezdit nemohl, zkrátka do školy nešli.

Přestože byl Víř samotou, bylo na něm díky návštěvníkům určitě veselo a rušno. V rodině se traduje, že hosty byli Tomáš Garrigue Masaryk i neméně slavná Ema Destinová, která na Vířu často zpívala. Zdejší kraj měla moc ráda, kromě Vířu často navštěvovala i nedaleký zámek v Trnové a ve Vltavě s oblibou chytala ryby.

Ema Destinová s bratrem v roce 1910 u Vltavy v místě Na Leznici. (Archiv L. Ryšánka)

T. G. Masaryk v roce 1910. (Archiv bejvalo.cz)

Dcera paní Růženy (paní Marie Soukupová nar. 1928) si vzpomíná na jednu z mála historek ze samoty Víř: „**Maminka mi vyprávěla, jak často na Vířu zvědavě poslou-**

chala, co si návštěvníci povídají a jaké písně se tam zpívají. A její maminka, paní Urbanová, která hostinec na Vířu provozovala, ji vždy kárala ‚Jdi tady odsud, to není nic pro tebe‘. To bylo mamince asi 8 let a psal se rok 1909.“

O několik let později se začala budovat povltavská silnice na levém břehu řeky Vltavy a dny Vířu se tak pomalu začaly krátit. V roce 1923 se kapitola samoty uzavřela definitivně - stavení ustoupila nové silnici. Urbanovým byl mezitím postaven (jako kompenzace za zaniklou samotou) nový dům na klíč na protějším břehu řeky, ve Vraném č.p. 52 (v dnešní ulici U Elektrárny). Své původní bydliště tak měli Urbanovi přes řeku doslova na dohled.

Zbytky samoty Víř v roce 1923 a jeho poslední provozovatelka Marie Urbanová (archiv Ladislava Ryšánka)

Paní Růžena Urbanová se poté provdala za zaměstnance Smíchovského pivovaru Josefa Vocetku, se kterým měla 4 dcery, a v domě č. 52 vedla obchod se smíšeným zbožím, známým jako „U Vocetků“. Obchod je zmíněn i v seznamu vranských živnostníků z roku 1939, kde vedle jména Růženy Vocetkové najdeme i další tehdejší vranské

PODĚLTE SE S NÁMI O VZPOMÍNKY

Více info na
www.stara-skola-vrane.cz

Stará Škola, z.s.
V Zídkách 128, Vrané nad Vltavou

Pojďme zaznamenat vzácné vzpomínky pamětníků.
Ozvěte se, prosím, na
pavlinakourova@email.cz
Děkujeme!

Střípky z historie Vraného nad Vltavou a okolí

historický seriál - 20. díl pokračování Po druhé straně řeky: samota Na Víru

provozovatele smíšenek: **Aloisie Kořenská, Jan Kubát, Marie Ježdíková, Marie Novotná, Ferdinand Prokůpek a Rudolf Ryba.**

Zdá se, že na tehdejších přibližně 1000 obyvatel to bylo poměrně dost obchodů, ale doba byla úplně jiná. Silnice na Jarov a Zbraslav ještě neexistovala, málokdo ve Vraném vlastnil automobil, zásobování probíhalo po železnici či po vodě. Dlouhou dobou byla hlavním výstupem z Vraného cesta do Zvole (otevřená v roce 1907). Paní Soukupová vzpomíná, jak **do obchodu její maminky Růženy vždy zaváželo zboží auto, které přijelo po druhé straně řeky a do Vraného se dostávalo přívozem, který byl po určitou dobu nákladním.** A když si například potřebovala pořídít nové boty, vyjela ráno se sestrou na kole silnicí směrem nahoru na Zvoli (kolo tam spíš tlačily), dojely až do Břežan, kde se nejbliž daly pořídít nové boty, a pak teprve jely na kole z kopečka směrem domů do Vraného k přehradě. Výlet to prý byl skoro na celý den.

Obchod U Vocetků fungoval až do nástupu komunistů v roce 1948.

Paní Růžena Vocetková, roz. Urbanová. (archiv Marie Soukupové)

Jediná dochovaná fotografie koloniálu u Vocetků (archiv Marie Soukupové).

Paní Soukupová má také dodnes v živé paměti událost, kdy na vlastní oči viděla prezidenta Edvarda Beneše, který do Vraného přijel na slavnostní otevření nové přehrady v roce 1936. Tehdy společně s celou školou na prezidenta Beneše mávali vlaječkami. Zároveň mávali směrem do míst, kde ještě před pár lety stával zájezdní hostinec jejich rodiny, ve kterém kdysi sedával i předešlý prezident T. G. Masaryk.

Prezident Edvard Beneš na návštěvě vranské přehrady v roce 1936 (Vltavské proudy).

Paní Růžena Vocetková s manželem a třemi ze svých čtyř dcer. Pamětnice Marie Soukupová stojí vzadu v tmavých šatech. (archiv Marie Soukupové)

Děkujeme za fotografie a audionahrávku vzpomínek paní Marii Soukupové a její rodině.

Natálie Lupienká

PODĚLTE SE S NÁMI O VZPOMÍNKY

Více info na
www.stara-skola-vrane.cz

Stará Škola, z.s.
V Zídkách 128, Vrané nad Vltavou

Pojďme zaznamenat vzácné vzpomínky pamětníků.
Ozvěte se, prosím, na
pavlinakourova@email.cz
Děkujeme!